

Elmélet és gyakorlat

A tanítóképző intézetek népművelő-könyvtáros szakos hallgatói öt félév elméleti felkészülés után a hatodik félévet gyakorlati munkával töltik el. Két-két hónap jut a könyvtári és a népművelési gyakorlatra. Azt hiszem, minden hallgatónak nagy élményt jelent, hogy az elméleti alapok megszerzése után végre — ha ném is teljesen önállóan — könyvtárosként dolgozhat.

A gyakorlati munka első kérdése, hogy milyen nagy könyvtárban töltse el a két hónap gyakorlatot a könyvtárszakos hallgató? Véleményem szerint a megyei könyvtárakban gyakorló hallgató tanulhat a legtöbbet. Ezek a könyvtárak a közművelődési könyvtári munka legmagasabb fokát képviselik egy-egy megyében, és bennük a könyvtári munkaterületek minden ága megtalálható. Ennél nagyobb könyvtárakban és a szakkönyvtárakban a képzés iránya miatt a gyakorlás nem indokolt.

Gyakorlatunkat vezetéssel, munkaterv szerint végezzük. A munkaterv a könyvtári munka minden területének megismerését tűzte ki célul — nagyon helyesen.

A gyakorlat során bebizonyosodott, hogy képzésünk alapjában jó, mégis volt néhány nehézségem. Problémát okozott például a bonyolultabb címléírasi és osztályozási feladatok megoldása. Erre heti egy óra elmélet és gyakorlat kevés. Az első két félévben az anyag elsajátítása nem éri el a készség fokát. Utána kevés alkalom nyílik a gyakorlásra, pedig a folyamatos címléírasi és osztályozási munka alapján biztos ismereteket tudnánk szerezni. Kevésnek tartom a szakkatalógust rendező feladatainkat is. Erre csak egy alkalommal került sor a három év alatt.

Ugyancsak a szakmai gyakorlat mutatta meg, hogy könyvtári gyakorlataink rendjén is változtatni kellene. A heti két óra gyakorlat, amelyet délelőtt végeztünk néhány alkalommal, nem adott lehetőséget arra, hogy meghatározott könyvtárban valóságos könyvtári munkát végezhessünk, amikor a könyvtár maga is nyitvartart. Így nem tudtuk összehasonlítani több könyvtár munkáját, pedig ez a jó módszerek és tapasztalatszerzés szempontjából fontos lenne.

A könyvtári gyakorlatokból nagyon hiányzik az olvasószolgálati és a módszertani munka, amelyet viszonylag részletesen megismerhettem a Tatabányai Megyei Könyvtárban. A könyvtári munka e két ágának gyakorlása volt számomra a legnagyobb élmény. Az olvasószolgálati munka, a kölcsönzés és a tájékoztatásban való részvétel megmutatta, hogy a könyvismereti anyagunk nem elsősorban a széles olvasóközönség felvilágosítására szolgál. Szükség van az alapvető kézikönyvek ismeretére, de a népszerű tudományos könyvek jobb ismeretére még nagyobb szükség lenne, az ismeretterjesztő művekre kellene nagyobb hangsúlyt helyezni.

Nagyon hasznos volt a gyakorlat, mivel lehetőséget adott arra, hogy megismerkedjem a könyvtári gazdálkodással, a könyvkötéssel és a sokszorosító eljárásokkal is, hiszen ezekkel a munkaágakkal foglalkoztunk a legkevesebbet a képzés során. Így a gyakorlat végén egységes, kerek kép alakult ki bennem a könyvtári munka egészéről.

Papp Jánosné
(Szombathely)

Betekintés a gyakorlatba

A Debreceni Tanítóképző Intézet népművelő-könyvtáros szakán hallgattam két és fél évig a könyvtári munkához szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket. Az oktatás utolsó félévében, mint a megye társadalmi ösztöndíjasa a Tatabányai József Attila Megyei Könyvtárba kerültem zárógyakorlatra. Az itt eltöltött idő alatt módon volt a könyvtár minden munkafolyamatába bekapcsolódni és azt közelebbről megismerni.

A tapasztaltak alapján két kérdés vetődik fel. Az egyik: mik voltak a hiányosságok oktatásunkban vagy saját tanulásom-

ban. A másik: hogyan tudtam hasznosítani eddig szerzett ismereteimet a gyakorlatban.

Az elsőre válaszolva egyetlen komolyabb hiányosságot a katalógusépítés gyakorlatában tapasztaltam. Erre a kérdésre kevés a kéthetenkénti 4 órás gyakorlat. A probléma nem a betűrendes, hanem a szakkatalógus szerkesztésekor vetődik fel. Elsősorban a kartonok sorrendjének megállapítása okozott gondot.

A másik kérdésre válaszolva csak jót mondhatok oktatásunkról. A kijelölt gyakorlati feladatokat (ajánló bibliográfia

készítés, kiállítás, olvasószolgálati munka, állománybavétel stb.) különösebb nehézség nélkül meg tudtam oldani. Gyakorlatom folyamán nagyon sok új dolgot tanultam, amely a megyei könyvtár specialitása, például a munka vertikális szervezeti felépítése stb. Ezek nagymértékben gyarapították eddigi tudásomat.

Külön kiemelném az olvasószolgálati munkát és ebben a tájékoztató szolgálat szerepét. Ezt azért teszem, mert itt a sok nagyon jó dolog mellett egy problémát is érzek, amely elgondolkoztatott. Ez a következő: a megyei könyvtár olvasószolgálati munkája a tudomány és szakkönyvtárak színvonala felé tolódott el. Ez nem is okozna különösebb problémát, sőt helyes lenne abban az esetben, ha a város területén levő fiókkönyvtárak el tudnák látni azokat a feladatokat, amelyek a kezdő olvasó fejlettebb olvasóvá nevelése közben merülnek fel. Ez, sajnos, nem valósul meg. Így a könyvtárba belépő kezdő könyvtári olvasó megoldhatatlan feladatok elé kerül. Nem tudja a katalógust kezelni, nincs aki a szépirodalom területén irányítsa, fejlessze ízlését, vagy ha igen, ez csekély mértékben valósul meg. A szakreferensek elsősorban az érdekelt szak irodalmában tájékozottak. Ez

nagyon jó, de az előnyt csak a fejlettebb, szakirodalmat igénylő olvasók tudják kihasználni. A kezdő olvasó bizonytalan, vagy megfogalmazatlan kérdéseivel, óhajaival nem mert a szakreferenshez fordulni. Ebből adódnak az olyan esetek, hogy az olvasó bemeleg a polcok közé és elvisz 5 vagy 6 művet azonos betűvel kezdődő szerzőtől. A kezdő olvasó fejlődése tehát a hiányzó irányító munka miatt ösztönössé, szervezetlenné válik. A megoldás az lenne, ha valamilyen formában visszakerülne az olvasó és a könyv közé a könyvtáros, mert enélkül a könyvtár személytelenné válik az olvasó számára.

Nagyon sokat jelentett számomra az, hogy egy szombathelyi társammal töltöttem el ezt a két hónapot, mert így lehetőség nyílt a két intézet oktatási színvonalának közvetlen összehasonlítására. Itt csak egy dolgot emelnék ki, azt, hogy — véleményem szerint — a szombathelyi intézet az elméletben nyújt többet, a debreceni a gyakorlati képzés területén erősebb. Sajnos, a debreceni intézet vezetősége ezt a közvetlen összehasonlítási lehetőséget nem vette igénybe a gyakorlat folyamán.

Bárdos István
(Debrecen)

Műanyag osztólapok és szakcsoportjelzők a bolgár könyvtárakban

A szófiai „Kirill és Metod” Nemzeti Könyvtár módszertani osztálya rugalmas, fehér műanyaglemezből osztólapokat készített az ETO-rendszerű szakkatalógusok számára. Egy-egy osztólap mérete 125×80 (illetve a kiálló résszel együtt 125×92) mm. Az ETO jelzetet, s annak szöveges részét (betűmagasság 3 mm) fényképezési eljárással, fekete színben viszik rá az osztólap kiálló, felső részére.

Ezek az osztólapok négy csoportban kerülnek forgalomba, és pedig a legfeljebb 10 000 kötettel rendelkező könyvtárak számára 100, a 30 000 kötettel rendelkező könyvtáraknak 300, a 60 000 kötetes könyvtárak részére 450, a 100 000 kötetes könyvtáraknak pedig 900 darab ETO osztólapból álló sorozatot készítenek.

A közeljövőben készülnek el — ugyancsak négyféle csoportosításban — a betűrendes katalógusok számára is a műanyag osztólapok.

Műanyagból és a leírt eljárással állítják elő a szabadpolcos állványokon elhelyezhető, elmozdítható szakcsoportjelzőket is, melyek mérete: a polc síkjára felfekvő részé 200×125 mm, a polc élére lehajló részé 200×22 mm. Erre a lehajló

részre kerül a rövidített ETO jelzet és annak szövegrésze (betűmagasság 8 mm), ugyancsak fotografikus úton. (Megjegyezzük, hogy az átlagosan 20 mm vastagságú polcok miatt a lehajló részt célszerűbb lenne 22 mm helyett 20 mm-es mérettel kialakítani).

Mind az osztólapok, mind a szakcsoportjelzők műanyag lemezének vastagsága kb. 1 mm.

A laboratóriumi, gyorsított ütemű használati (ún. „nyűvő”) és kopáspróba jó eredményekkel járt: kb. 20 év után fog lekopni a szöveg, s nagyjából ugyanennyi idő alatt fog előregedni a műanyaglemez is.

Egy darab szakcsoportjelző ára kisüzemi gyártás esetén kb. 10 forintnak megfelelő leva, a nagyüzemi termelés bevezetésekor ez az ár kisebb lesz.

A rendkívül célszerűen, higiénikusan és esztétikusan elkészített technikai segédletet a várnai „Cserno More” vállalat készíti. Erdemes lenne átvenni a bolgárok érdekes, szép, ügyes újítását.

dr. Tombor Tibor